

Johanna
Holmström

Selkounien käsikirja

Suomentanut Maija Kauhanen

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ruotsinkielinen alkuteos
Handbok i klardrömmar

© Johanna Holmström 2022

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2022
ISBN 978-951-1-42009-5

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Keltaiset verhot	9
Siskonpeti	30
Meduusojen salainen elämä	53
Sataa lintuja	82
Vahva tyttö	96
Line ja Pikkuveli	114
Uhrauksia	137
Lastentarha	168
Vanhus ja meri	198
Kadotettu paratiisi	209

"The best form of government is that which is most likely to prevent the greatest sum of evil."

JAMES MONROE

"Evil is unspectacular and always human, and shares our bed and eats at our own table."

W. H. AUDEN

"The most terrifying thing is to accept oneself completely."

C. G. JUNG

Keltaiset verhot

Pikkutuntien aikaan alakerran verhoissa käy liikahdus, mutta kukaan ei ole näkemässä sitä. Verhot ovat ohuet ja vaaleankeltaiset, ja niissä on pieniä valkoisia terälehtiä. Elina tilasi kankaan posti-myynnistä ja odotti sitten sen saapumista muutaman päivän. Takaraivossa alinoma: Nyt sitä paketoidaan jossakin päin Saksaa. Nyt se lastataan rekan kyytiin. Nyt se jyristää pitkin Autobahnia. Nyt rekka saapuu Hampuriin. Nyt sitä rahdetaan meren yli. Nyt laiva lipuu Vuosaaren satamassa maihin ja kuorma-auton valot syttyvät. Keskellä yötä Elina herää terävään valoon ja sulkee silmänsä kuullessaan jättimäiset pyörät jotka järsivät tietä, jotta paketti saadaan perille hänen luokseen. Rekka ajaa pimeyden halki tuolla jossakin ja hänessä voimistuu jatkuvasti tunne, joka saa hänet makaamaan tavallistakin pienemmällä sykkyrällä, kuin itseään kohti vetäytyneenä, kohti syvällä hänen sisällään olevaa paikkaa, jossa jokin on huonossa asennossa ja hiertää.

Johtuiko se ajatuksesta, ettei toinen ehkä pitäisi hänen valitsemastaan kankaasta? Thomas, jonka kanssa hän oli naimisissa? Ajatuksesta, että hän olisi nähnyt kaiken sen vaivan ja tuhannut rahat johonkin, mikä saatettaisiin sitten synnätä ja tuomita kelvottomaksi? Odottaa nyt sillä lailla jotakin niin mitätöntä ja jonninjoutavaa asiaa.

Postin jonossa hän luki lööpit läpi. Niissä oli uutinen suurperheestä, joka oli ryhtynyt kasvattamaan heinäsirkkvoja ruoakseen. Yksi artikkeli Jörn Donnerista ja tämän alkoholisoituneen tyttären kuolemasta. Otsikko ”Oma syy!” peitti puolet etusivusta. Sitten oli reportaasi Abiogenesisiksestä – kaupungista, joka saisi erämaan kukkimaan. Se oli kasvitieteellinen hanke, joka oli saanut alkunsa joskus 60-luvulla ja oli nyttemmin käynnistetty uudelleen.

Elina silmäili tavanomaista yhdistelmää julkisjuoruja, uusia konkreettisia uhkia Venäjän suunnalta ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista johtuvaa abstraktimpaa hälytystilaa, siirsi sitten huomionsa tuttuihin ja tuntemattomiin kasvoihin karkkihyllyjen ja arpalippujen keskellä ja mietti ohimennen, miten kaikki saattoi tuntua niin tavalliselta, joka ikinen päivä, vaikka niin paljon kaikkea mullistavaa tapahtui, ei ainoastaan kaukana maailmalla vaan aivan maan rajojen takana sen kummallakin puolella, sekä idässä että lännessä. Toisella puolella haluttiin rankaista kaikkia sukupuolia ja toisella puolella haluttiin kahdesta eroon.

Ja sitten vielä kaikki se, mitä ei voi nähdä vaan ainoastaan tuntea, Elina ajatteli.

Thomasilla oli tapana vitsailla, että heillä olisi peltojen keskellä sijaitsevassa kodissaan pian merinäköala ja että pohjalaisten kannattaisi myydä kaikki maat saaristotontteina, mutta Elinaa se ei kauheasti naurattanut.

Muutaman päivän kuluttua keltaiset verhot roikkuivat paikoillaan, ja kun Thomas sinä iltana tuli kotiin, he asettuivat kaarevan terassin ikkunoiden taakse katselamaan, kuinka ne laskeutuivat virheettömästi kohti lattiaa, millilleen oikean mittaisina ja useammalle laskokselle rypytytyinä kuin oli tarpeellistakaan, niin että he näkisivät miten hyvin heidän asiansa olivat, kun he saattoivat suoda itselleen sellaisen pikku ylellisyyden kuin metri-

kaupalla ylimääräistä kangasta, keltaista ja kaunista kuin onni, se onni, jota Elina tunsi kun Thomas kietoi käsivartensa hänen ympärilleen ja nojasi leukaa hänen olkapäähänsä. Hän yritti kuvitella meren tähän, kuvitella että he seisoivat ulkona katselemissa peilityn vedenpinnan sileää hopeaista levyä, muttei onnistunut kovinkaan hyvin, ja yöllä, kun hän makasi kokoon kätertyneenä ja hampaat paljastettuina, hänestä tuntui kuin hän olisi vaistonnut sen, kuin hän olisi tuntenut sen, liikkeen joka kävi verhojen läpi, aivan kevyesti, kuin puistatus tai kuin joku, joka kulki kaikki kaksikymmentäkolme askelta terassi-ikkunan päästä päähän, lehteili laskoksia sormenpäällään ja veti ne liikkeeseen niin, että aamulla niissä oli ilmiselvä rako kohti ulkona avautuvaa peltomaisemaa, rako, jonka Elina hetken epäroityään veti kiinni.

Elina herää ruumis kankeana. Huone asettuu pikkuhiljaa aloilleen. Tyyny on märkä suupielen kohdalta, ja hän miettii, mah-toiko Thomas nähdä. Hän miettii, onko Thomas istunut valveilla ja katsellut häntä niin kuin miehellä on joskus tapana, kasvoiltaan ilme, joka ei paljasta mitään. Elinaa vaivaa se, että hän tarvitsee niin paljon unta. Hän haluaisi olla sellainen uskomaton ihmisolento, joka pärjää viiden tunnin unilla ja sitten vain heilauttaa jalat alas sängyltä ja avaa sylinsä uuteen päivään. Hän ei ole sellainen. Hän tarvitsee seitsemän tuntia. Vähintään.

Thomas on aikamoinen yökukkuja. Hän valvoo mielellään läppärensä ääressä kun talo on jo kömpinyt nukkumaan, kun valo on painunut maiden ja puiden ja nurmen ja aitojen taakse ja kun lehmät seisovat niityillä kuin mustat palikat ja lakaisevat päivän pois hännillään. Joskus Elina herää yhdeltä tai kolmelta ja menee olohuoneeseen, ja siellä Thomas istuu koneen edessä kasvot kylpien näytön sinertävässä hohteessa. Väitetään, että tuo

valo saa aivot ylivireiksi, mutta Elina ei ole varma, tekeekö se Thomasin oikeastaan vain hitaammaksi. Thomas pystyy katsomaan yhä uudestaan ja uudestaan videon autosta, joka ajaa kolarin, vie riittävästi ympäri ajoradan poikki ja suoraan päin seinää tai sillankaiteen yli, putoaa katolleen ja murskaa kaikki sisällä olevat teräksen kovaan syleilyyn, kaiken elämän.

Silloin Elina kävelee muutaman askeleen Thomasin luo, ojentaa kätensä ja koskettaa miehen olkapäätä varovasti kokeillakseen, onko se kylmä. Mutta lämminhän se on. Lähestulkoon kuumaa. Hän ajattelee pikaisesti, ohimennen, niin nopeasti että ajatus on paeta otteesta, sitä miten paistatteli aikoinaan tuossa lämmössä. Kuinka Thomas kävi makaamaan hänen taakseen ja hän antoi Thomasin vetää hänet itseään vasten, kunnes mies tuntui ympäröivän hänet kokonaan, ja kuinka hän saattoi oikein kadota tuon ruumiin sisään, kuinka Thomasin vartalon lämpö hohkasi häneen, hänen lävitseen, ja sai hänet sulamaan joko uneen tai johonkin muuhun, jalkovälin kuumotukseen, jonne Thomasin sormet pian hakeutuivat, työntyivät pikkuhousujen sisään venyttäen vyötärönauhan ohutta pitsiä.

Ajatus kulkee ohi ja häviää, kun hän koskettaa Thomasin olkaa samalla kun autot koneen näytöllä kaahaavat ja riistäytyvät hallinnasta, lipeävät kuljettajien otteesta, ohjauksen puoltamisen tai ehkä epäpätevyydenkin takia, niin että ne, joiden pitäisi olla ohjaksissa, joutuvat äkkiä Luoja ties minkä voimien valtaan, jotka saavat heidät kaartamaan kaistojen poikki vastaantulevan liikenteen sekaan samalla kun ne, jotka täynnä luottamusta istuvat heidän takanaan, kirkuvat tajutessaan etteivät kädet, joiden varaan he ovat laskeneet elämänsä, ole yhtään sen pätevämmät kuin heidän omansakaan. Ehkä eivät senkään vertaa. Ehkä ne aikovat aivan tarkoituksella kääntää asioiden järjestyksen pääläelleen ja vetää heidät kaikki mukaansa johonkin yhtäkkiseen matkalla pank-

kiin tai kouluun tai ruokakauppaan tai huvipuistoon.

Elina vetää kätensä pois, eikä Thomas näytä edes huomanneen häntä. Siniset valot vilkkuvat, heijastuvat Thomasin silmistä. Elina sanoo menevänsä nukkumaan ja toivottaa hyvää yötä, ja laskiesaan jalkansa alimmalle porrasaskelmalle hän kuulee Thomasin vaihtavan pornoon ja tietää, että mies on kuullut hänet.

Sitä tapahtuu välillä. No, sitä. Että mies haluaa kun hän ei halua, tai että hän haluaa kun mies ei halua. Tai että mies ei halua hänen haluavan silloin kun hän haluaa, vaan että hän haluaisi silloin kun mies itse haluaa. Hän haluaa liian aikaisin ja silloin mies ei vielä halua, mutta kun mies sitten haluaa, on jo myöhä. Mitä hän oikeastaan haluaa? Entä mies? Haluaako mies että hän haluaa vai on haluamatta? Vai että hän ei haluaisi haluta mutta haluaisi silti? Välillä se tapahtuu odottamatta. Yksi hätäinen työntö, muutama vielä, ja kaikki on ohi ennen kuin hän on edes ehtinyt haluta. Joskus hän on nukkumassa, kun mies haluaa. Hän on herännyt miehen haluun ja ehkä havahtunut omaankin haluunsa tai sitten ei ole halunnut herätä ollenkaan. Hän ei tiedä kumpi on pahempi loukkaus, se ettei hän edes halua herätä vai se että miehen halu herättää hänet. Hän on joka tapauksessa se, joka siivoaa jäljet. Silittää surullisia hartioita ja pehmeänvaaleaa tukkaa. Pyyttää anteeksi. Kuullessaan miehen painavat askeleet portaissa hän tietää, mitä tämä haluaa. Himo ajaa miehen sänkyyn. Himo saa miehen tahdon nujertamaan hänen omansa, pitämään hänen käsistään kiinni, hellästi, lukitsemaan hänen ruumiinsa paikoilleen omallaan niin kuin on aikojen alusta asti ollut tarkoitus, toimitukseen joka melkein muistuttaa maanviljelyä. Se ajaa miehen kovan elimen hänen sisäänsä niin kuivalla kuin märällä kelillä, ja joskus maatessaan miehen alla, kun tämä kiilaa hänet aloilleen kiivaalla lihallaan, hän mieltii, että jos nyt haluaisin päästä täs-

tä pois, jos oikein todella haluaisin, antaisiko hän minun mennä? Hän ei ole koskaan yrittänyt. Ei kai halua tietää.

Sunnuntaina he ostavat tavaratalosta kirveen. He tarvitsevat uuden, koska edellisestä irtosi terä kesken iskun. Se tapahtui syksyllä, ja sitten tuli talvi. Nyt on kevät. Talvella ei ole paljonkaan pilkottavaa, mutta nyt on, tai ainakin pian. Elinan kädet puristavat rämisevän ostoskärryn aisaa tiukasti, ja hänestä kärry tuntuu heiluvan kamalasti, tärisevän ja kolisevan, kunnes hän tajuaa, että lattia on aivan tasainen; hän vain likistää muovia sormillaan niin vimmatusti, että koko ylävartalo tutisee. Thomas kävelee hänen edellään. Hän näkee miehen niskan, vankkaa luus-toa peittävän vaalean nukan. Ulkonevat korvat. Nuo korvat... hän kääntää katseensa pois niistä. Hän ei jaksa niitä nyt. Korvat ovat Thomasin herkin kohta, ja Elina väistää niitä aina niin käsillään kuin sanoillaan. Silti ne havaitsevat kaiken. Thomasilla on kulta-ketju kaulassaan. Lyhyt tukka, hyvin vaalea. Kasvot ovat pyöreät ja lapsenomaiset. Thomas ei ole kovin pitkä. Ehkä hieman roteva. Pulskestunut. Alkaa saada vatsaa. Isänsä tavoin.

Kesäisin noilla kahdella, isällä ja pojalla, on tapana istua kuis-tilla kädet puuskassa vatsan päällä ja jalat harallaan, heittää pää taakse ja rehennellä ja nyökäyttää takaraivollaan keittiöön päin, missä naisväki puuhailee. Se se vasta on elämää. Kylmä olut. Kalajutut. Kotimatalla Thomas puhuu paha isästään, mutta seistes-sään heidän takanaan ja katsellessaan heitä näköalaikkunan taka-na terassilla Elina ei ole voinut ajatella muuta kuin sitä, miten samanlaisia he kaksi ovat. Ammi-anoppi sanookin sen. Keittiössä. Että he ovat aivan samanlaisia ja että Lassen isä oli hänkin samanlainen. Suvun miehet vihaavat kaikki toisiaan suoraan ale-nevassa polvessa, niin samanlaisia kuin ovatkin. Elina ei osaa tul-kita katseita, joita Ammi luo Elinan jauhoisiin käsiin, vihkisor-

muksen kimallukseen vehnäpölyn ja tahmean taikinan alla. Onko kenelläkään sellaista miestä, joka ei astu sisään keittiöön hakeakseen olutta vaan siksi, että tietää paikkansa? Miksi miehen käteen sopii yhdenlainen veitsi mutta ei toisenlainen? Yhdenlainen tuli mutta ei toisenlainen? Yhdenlainen moottori mutta ei toisenlainen? Miettiiköhän Ammi sellaista? Ihmetteleekö hän? Vai ajatteleeko, että näin se on aina ollut ja miksi mennä muuttamaan sellaista, mikä on niin kauan kelvannut muillekin. Keitä me muka olisimme sitä muuttamaan? Mutta Elina ei voi olla ihmettelemättä, miksi kaikki naiset tuntuvat aina olevan jotenkin samanlaisia, niin kuin kaikki jotka eivät ole valkoisia tuntuvat olevan jotenkin samanlaisia ja kaikki jotka eivät ole heteroita tuntuvat olevan jotenkin samanlaisia, muiden silmissä siis. Hänelle on osoitettu tietyt tehtävät, joita hän ole koskaan pyytänyt saada ottaa hoitaakseen. Tiskikoneena. Kodinkoneena. Kodinkoneena. Kodinkoneena.

Elina ja Thomas kävelevät pölynimurien ja monitoimikoneiden osastolla, ja Elina pitää katseensa Thomasin niskassa, tukevissa hartioissa ja ulospäin kääntyneissä polvissa. Thomas taitaa olla aavistuksen pihtipolvinen. Jalat ovat muuhun vartaloon nähden ohuet. Takapuoli on olematon mutta siltikin jotenkin roikkuva. Juuri kun Elina ajattelee näin, Thomas kääntyy ja katsoo häntä, ja hän ehtii juuri kääntää katseensa pois, mutta Thomas jää odottamaan niin pitkäksi aikaa, että hän nostaa katseensa uudestaan. Thomasin silmät ovat hyvin vaaleansiniset, ja Thomas katsoo häntä hetken silmiin leukaperät kiristellen ja Elina koettaa hymyillä vähän, kunnes hän tajuaa Thomasin jauhavan vain purkkaa ja uskaltaa hymyillä oikeasti.

Thomas pysähtyy katsomaan paksusta vaaleansinisestä froteesta valmistettuja yöpaitoja, jotka saavat Elinan ajattelemaan mummoaan, ja poimii sanaakaan sanomatta yhden niistä ostos-

kärriin. Elina aikoo avata suunsa kysyäksään, mitä Thomas on sillä ajatellut tehdä, mutta Thomas ehtii ensin.

”Äidille. Kohta on äitienpäivä.”

Elinan tekisi mieli sanoa, että yöpaita tuskin on Ammin maun mukainen ja näyttää vielä ihan liian pieneltäkin, mutta jokin estää. Jokin Thomasin virnistyksessä ja tuossa purkan jauhannassa. Ikään kuin Thomas tietäisi asian hyvin itsekin mutta ostaisi yöpaidan silti.

He jatkavat matkaa. Kärry on jo täynnä sekalaisia ostoksia, niin ruokaa kuin taloustavaroitakin, mutta tärkein on vielä edessäpäin. Puutarhatarvikkeiden, työkalujen ja muiden ulkotyötarvikkeiden osasto on kaupan perällä, ja kärry on jo raskas työntää, kun he vihdoinkin pääsevät sinne asti. Thomas ei pidä kiirettä puutarhasaksien, kaariviilojen ja moottorisahaketjujen rivien äärellä. Ilma tuoksuu koneöljyltä, ja Elina ehtii vilkaista puhelintaan useampaan kertaan, mutta muuta ei tapahdu. Hän naureskelee videolle kiimaisesta hirvestä, joka on ajanut miehen puuhun jossain päin Savoaa, ja Thomas vilkaisee häntä.

”Mikäs se nyt noin hauskaa on?” Thomas kysyy, mutta Elina ei kuule tai ainakin teeskentelee ettei kuule, joten Thomas toistaa kysymyksen ja Elina vastaa, että se oli hirvi vaan.

”Just. No, niinhän sitä sanotaan. Hulluilla on halvat hovit, idiooteilla ilmaiset.”

Sitten Thomas kaivaa nenää paksulla sormellaan, pyyhkii sormen sortseihin ja kurkottaa kirveen käteensä.

Kun he ovat taas kotona, Elina lämmittelee käsiään kuuman veden alla. Hän antaa veden valua ranteilleen pitkän aikaa. Tuntee lämmön leviävän kaikkialle ruumiiseen. Hän on niin väsynyt. Niin viluissaan. Käsiä kirvelee kohdista, joita muovikassit ovat hiertäneet. Hän on vahva. Hän jaksoi kantaa ne kaikki, kuin

piruuttaan, vaikka Thomas tarjoutui ottamaan ne. Elina kieltäytyi, tietysti, vaikka lääkäri on sanonut, ettei hän saisi enää kantaa mitään. Hänen täytyy aina tehdä kaikki päinvastoin, itsepäin kun on. Auto sentään oli vain muutaman askeleen päässä. Thomas ei sellaisia asioita huomaa. Enimmäkseen mies kuljeskelee omissa maailmoissaan ja kun muistaa sitten lopulta kysyä, on jo myöhäistä. Thomas sentään kyllä katuu jälkeensä. Sitä paitsi Thomas joutuu aina olemaan kuskina.

Elina miettii, kuinka hauska Thomas osaa joskus olla. Niin kuin nyt se kirvesjuttu. Kun oli aika maksaa, Thomas ja kassapoika rupesivat keskustelemaan siitä, pitäisikö kirves teroittaa vai ei. Niin, kassalla istui mies, mutta Thomas ei siltikään ollut valinnut toista jonoa. Ehkä se olikin eri juttu, kun oli ostamassa kirvestä. Silloin se kävi päinsä. Ehkei kirvestä suorastaan voinut muulta kuin mieheltä ostaakaan. Ehkä Thomas halusi että mies näkisi sen, ihailisi sitä, kommentoisi sitä, ja juuri niin kassapoika teki.

”Näinpä. Kyllä miehellä tällainen kannattaa olla”, kassapoika päätti keskustelun jonkin ajan kuluttua.

”Just niin. Ja vaimoonhan sitä voi koittaa, jos se on liian tylsä”, Thomas vastasi.

Silloin molemmat nauroivat ja vilkaisivat Elinaa, joka seisoj pakkaamassa tavaroita muovipusseihin jäisillä käsillään ja katsoi Thomasin korvia, jotka punoittivat innosta ja kiihtymyksestä ja uuden työkalun ostosta.

On ihan liikumatonta. Eipäs sittenkään. Verhot keinuvat kevyesti, ja Elina istuu sohvalla selkä käsinojaa vasten ja jalat suorina edessä sohvatyyynyjen varassa ja katselee niitä. Näyttää kuin joku kävelisi kauniisti laskeutuvan, poimutetun kankaan viertä ja vetäisi kättään sitä pitkin, vain sormenpäillä, hellästi, hellästi. Hänestä melkein tuntuu niin kuin hän näkisi verhon takana jonkun, jos hän

oikein nipistää silmiään kiinni, siristää. Hän hörppää jääteetä mukista, joka hänellä on mahansa päällä. Maha on jo niin iso, että sen päällä voi pitää tavaroita. Lautasia, mukeja, miksei voileipäkin.

Talossa ei ole asunut ketään ennen heitä. Thomas on sen rakentanut. Lauta naualta hän on saanut sen nousemaan harmaasta sokkelista tähän keskelle peltoa. Heidän unelmansa. He olivat kuulleet, että talonrakennus voi todella panna parisuhteen koetukselle, mutta Thomasilta ei kädentaitoja eikä malttia puuttu. Hänellä on tottuneet, riuskat kädet, ja hän on omalla tavallaan kovakalloinen, mistä on hyötyä stressaavissa tilanteissa. Hän ei milloinkaan polta päreitään. Ei koskaan kiivastu. Sen sijaan hänessä on jotakin järjestelmällistä niin kuin kirurgissa, joka suorittaa kokeita elävillä lapsilla kaukaisessa maassa. Avaa kankaan, jonka sisällä ovat terävät mutta välttämättömät tarvikkeet. Sakset. Neula. Skalpelli. Pukee ylleen hansikkaat ja kasvomaskin, kääntyy ja kohtaa kauhistuneen katseen antamatta sen pysäyttää itseään, ottaa terävimmän veitsensä ja tekee kavahtamatta viillon kylkiluiden viereen. Sellainen tyyneys on ihailtavaa. Kaikilla ei ole sellaisia hermoja.

Monikaan ei kestäisi Elinaa. Tai talonrakennusta. Kumpaakin yhtä aikaa. Hän on niin laiska. Hän ei tee muuta kuin hilautuu koko ajan isomman ja kömpelömmän ruumiinsa kanssa sängystä keittiön kautta olohuoneeseen ja kävelee hädin tuskin postilaatikkoa pidemmälle. Mutta Thomas ei koskaan huomauta asiasta. Thomas ei koskaan arvostele häntä. Sen sijaan Thomas katsoo häntä erityisellä tavallaan, joka ei sano juuri mitään, mutta se, että Thomas katsoo häntä eikä hymyile vaan ikään kuin pysähtyy odottamaan, saa Elinan horjahtamaan, sisäisesti. Hänessäkin tapahtuu eräänlainen pysähdys, ja heti perään tyhjiö, joka saa hänet epäilemään asioita, jotka hän aivan varmasti tietää. Kuten mitä on yksi plus yksi. Tai että aurinko nousee idästä ja laskee län-

teen. Tai että aikooko hän kurkottaa päivällispöydässä taas koh-
ti leipäkoria. Tai että haluaako hän itse asiassa vähän enemmän
vai vähän vähemmän parsakaalia lautaselleen. Tai mitä hän valit-
see ravintolan ruokalistalta, vaikka Thomas on sanonut että hän
saa ottaa mitä tahtoo, ja hän tarkistaa sekä hinnan että kalorimää-
rän ottaakseen kummankin osalta niukimman. Elinasta tuntuu,
että hän yrittää aina vain useammin arvailla, mitä Thomas haluaa.
Haluaako Thomas, että hän laittaa vihreän vai keltaisen hameen.
Haluaako Thomas, että hän syö lihaa vai kalaa. Mutta sellaista se
kai on, kun on ollut yhdessä kuusitoistavuotiaasta. Ennen pitkää
toisesta tulee se, jolle elää.

Sinä yönä Thomas haluaa mutta hän ei halua. Ei halua. Ei halua.

Oluen paksu lemu roikkuu huoneessa kun Elina herää ruumis kan-
keana, leuat kankeina. Hän jännittää nukkuessaan, lääkäri on sa-
nonut. Hänen pitäisi oppia rentoutumaan. Thomas nukkuu hänen
vieressään. Käsivarsi lojuu suojaamassa silmiä varhaisaamun va-
lolta, ja Elina on yksin sen painauman kanssa, jonka Thomasin
paino hänen ruumiinsa päällä on jättänyt. Thomas ei koskaan jätä
jälkiä. Akti ei ole väkivaltainen. Se on tahtojen taistelu, jonka Eli-
na häviää joka kerta. Sanoiko hän ei? Hän ei muista. Olisiko Tho-
mas kuullut hänet? Olisiko Thomas todella kuunnellut? Hän ei tie-
dä. Hän tietää vain, että joka kerta käy vaikeammaksi haluta ensi
kerralla, haluta edes jollakin kerralla. Tuntuu kuin Thomas jau-
haisi muruksi kaikkea sitä muuta, jonka avulla hän pystyy tyhjen-
tämään tiskikoneen nurkumatta tai viikkaamaan ja silittämään
Thomasin paidat ja tuntemaan, että on oikein ja kunnollista tehdä
niin. Mikä se on, mikä kasvaa hänessä joka kerta kun Thomas te-
kee sen? Mitä kummallisia siemeniä Thomas tietämättään kylvää
häneen? Hän istuutuu sängynreunalle ja yrittää muistaa milloin se

alkoi, milloin hän lakkasi haluamasta, mutta hän ei muista tarkkaa hetkeä tai ajanjaksoa eikä varsinaista ensimmäistä kertaa. Kaipa ensin oli haluttomuuden jaksoja ja sitten yltyvää vastentahtoisuutta, kunnes muuta ei enää ollutkaan. Sen jälkeen kaikki muikin kävi vaikeammaksi. Kuin olisi elänyt pikku rasiassa yhdessä muiden tulitikkujen kanssa vain odottamassa, että on oma vuoro palaa. Patja hänen allaan antaa periksi hänen painolleen. Perse kuin ladonovi. Niin Thomas ei ikinä sanoisi.

Ei Thomas lihava ole mutta alkaa saada vatsaa. Alkaapa tosiaan.

Ja Elinalla on persettä molempien edestä. Hän silittää käsivarsia kämmenillään. Sormus raapii ihoa, ja hän nousee nopeasti, kun mahalaukku tekee voltin. Hän ryntää vessaan ja oksentaa sähköyvän valkoiselle posliinille.

Hän kulkee Thomasin takana ostoskärryn kanssa ja Thomas kulkee edellä. Tervehtii tuttuja. Nyökyttelee oikealle ja vasemmalle. Tässä menee iso kiho. Tässä kävelee kartanonherra. Katse alamaisissa. Valppaana ja suopeana.

”Lautasliinoja”, Thomas sanoo ja Elina ampaisee, äkkiä, äkkiä, hakemaan niitä. ”Äh. Eikö mitään muita ollut?”

Vähän ajan kuluttua.

”Kalja on loppu, eikö? Ota jotain sellaista uudenaikaista. Apaa, ipaa, kyllä sä tiedät. Voisin kokeilla jotain sellaista tänään.”

Ja sitten.

”Kahvikermä. Laktoositonta. Muista. Äidin maha ei kestä.”

Ja Elina kipittää hakemaan. Tietysti. Se, mitä Thomas sanoo, on totta. He ovat kuin mustekala. Thomas on aivot ja hän lonkerot. Kumpaakin tarvitaan, mutta eri tavoin. Marketissa on muita pareja, nuorempia pareja, sellaisia jotka pärjäävät vielä yhdellä korilla ja voivat kävellä käsi kädessä, rinta rinnan, niin lähekkäin että käsivarret koskettavat toisiaan, ja saattavat pysähtyä välillä

suutelemaan. Elina muistaa miltä se tuntui. Ei Thomas aina ole kävellyt edessä ja hän takana. Hekin ovat olleet tuolla lailla, rinnakkain, tohkeissaan niin yksinkertaisesta asiasta kuin yhteisistä ruokaostoksista. Käsi kädessä parsakaalin ja purjon äärellä. Sylki kihooa suuhun, ja Elina nielaisee. Kädet ovat jääkylmät. Jalat niin tolkuttoman raskaat. Elina sulkee silmänsä, kun huimaus iskee, ja lähtee sitten hakemaan kahta pakettia jauhelihaa.

Kun hän sinä iltana istuu sohvalla, niin kuin hänellä on nykyään tapana, tuijottaa keltaisten verhojen liian vähäistä keinuntaa ja käy ajatuksissaan läpi edellispäivän tapahtumia, hän miettii, niin kuin hänellä on joskus tapana, miten hän oikeastaan päätyi juuri tähän, tälle sohvalle, tähän taloon, tähän ruumiiseen ja tähän aikaan eikä jonnekin muualle. Ne eivät ole syvällisiä, mullistavia ajatuksia, ennemminkin jonkinlaista silmäilyä tai hajamielisiä järjestelyä. Hän ei odota saavansa mitään selville. Hän ei odota vastauksia. Kaikki tuntuu kovin kaukaiselta. Hänen vanhempiensa asuvat kahdenkymmenen minuutin matkan päässä ja hän juttelee heidän kanssaan muutaman kerran kuussa, mutta hän ei oikeastaan koskaan käy heidän luonaan eivätkä he tule käymään hänen luonaan. Hän ei tiedä miksi. He olivat aikoinaan läheisiä. Hän on aina tuntenut itsensä rakastetuksi. Mutta tuntuu kuin hän pelkäisi heitä. Pelkäisi, että he katsoisivat häntä liian läheltä ja hän joutuisi tunnustamaan heille, kertomaan riittämättömyydestään. Siitä, miten hän ei onnistu olemaan Thomasille mieliksi ja miten vanhempien pitäisi yrittää neuvoa häntä, heidän, jotka ovat niin täydellisiä. He käyvät yhdessä sauvakävelylenkeillä ja pitävät toisiaan kädestä ulkomaanmatkoilla. Heidän väliseensä yhteyteen on vaikea suhtautua. Siihen, että he seurustelevat toistensa kanssa. On helpompaa viettää aikaa Thomasin vanhempien kanssa, nähdä kaavan toistuminen ja olla varma itsestään.

Aina on vaikeampaa tehdä oikein. Elää niin kuin kuuluu. Kaikki tietävät sen. Niillä, jotka huijaavat ja pelleilevät läpi elämässä, ei loppujen lopuksi ole mitään aitoa. Sellainen on arvotonta. On hyödytöntä teeskennellä rakastunutta neljäkymmenen yhteisen vuoden jälkeen, tai edes kymmenen. On vilpillistä seistä yhdessä keittiössä puuhailemassa ja olla olevinaan. On tyhmää kuvitella että olisi mahdollista kieltäytyä, jos toinen haluaa ja toinen ei.

Elina nostaa katseensa lattiasta ikkunaan, jonka takana maiseman ääriviivat piirtyvät ohuina. Heillä on juuri sellainen oma nurmikenttä kuin he ovat aina halunneet, ja he ovat istuttaneet pensaita takapihalle. Karviaisia ja viinimarjoja. Kriikunapuun. Elinasta tulee vielä taitava puutarhuri. Hän opettelee vielä pitämään puutarhanhoidosta.

Heidän tonttinsa takana avautuu Laitisen ruispelto, talven jäljiltä yhä melkein musta, mutta ilo silmälle kun sato kypsyy. Kaukana pellon takana on Laitisen pihapiiri, missä on kuivausriihi ja sikala. Vanhat tammet ja isot piilipajut peittävät pihaa katseilta. Paikka on oikea kunnan maatalo. Sen takana on metsä. Sellainen maisema heidän talostaan näkyy, ja Elina miettii vaivihkaa, miksi he ovat vetäneet verhot sen eteen. Hehän valitsivat tontin juuri siksi, että sieltä olisi niin kaunis näköala ruismerelle. Sitten Thomas halusi verhot, ja hän ompeli ne. Ne keltaiset. Hulmuaminen yltyy, ja Elina istuu ja katselee. Sitten hän siristää silmiään nähdäkseen paremmin.

Yöllä sänky on ja pysyy tyhjänä hänen vieressään. Thomas soittaa varmasti aamulla krapulassa ja katuvana ja kertoo jääneensä nukkumaan jonkun sohvalle. Hassen. Bennin. Jessen. Valinnanvaraa riittää. Elina torkkuu unen ja valveen rajamailla tilassa, jossa unet leviävät päivätajuntaan kuvina ja kokemuksina, jotka ovat

käsinkosketeltavia kuin todellisuus. Tämä on painajaisten aikaa. Noitalentojen aikaa. Hän kuulee laulun. Heleän äänen joka laulaa soinnitonta melodiaa, ja hän tietää kuulleensa sen ennenkin, olleensa täällä monta kertaa, tässä samassa olotilassa, tämä sama lyijynraskas tunne ruumiissaan. Laulu jonka hän kuulee ei ole laulu. Se on ennemminkin kuin hyräily, mutta korkeampi. Kuin kutsuhuuto. Hän vastaa hengittämällä kiivaammin. Hän on hiki-nen, käsivarret ja jalat ovat painavat. Ääni tulee alapuolelta. Sohvalta. Puolikuun muotoisen terassin ikkunoiden alta. Sänky ei ole enää makuuhuoneessa, vaan hän makaa keskellä olohuonetta ja näkee jonkun kävelevän kankaan viertä käsi ojennettuna. Hän puree leuat yhteen, jäsenet lukossa ja kyvyttöminä liikkumaan, samalla kun ajatukset taistelevat unen ja valveen välissä leijuvaa olotilaa vastaan. Hän on hereillä. Ei, hän nukkuu. Niin sen on oltava. Tämän on oltava unta, koska jos tämä on totta, hän ei enää tiedä miten voi jatkaa elämää niin kuin on tähän asti elänyt, niin kuin hän ei tietäisi mitään tästä, siitä että jokainen lapsuuden pelko on totta, että kummituksia on olemassa, että joku, lapsi, pieni tyttö, kävelee öisin hänen olohuoneessaan ja vetää verhoista. Hän yrittää kääntyä pois selältään muttei onnistu, hän on ruumiinsa vankina kuin arkussa, ei pysty heräämään eikä nukahtamaan, ja vatsa painaa rintakehää niin, ettei hän saa henkeä. Hän ei voi muuta kuin katsoa. Verho hulmuaa nyt kiivaasti, ja Elina herää valonvälähdykseen, kun se putoaa keltaiseksi lammikkoksi lattialle.

Hän on takuulla avannut verhot. Hän on takuulla vetänyt ne siivuun ennen kuin meni nukkumaan. Muuta selitystä ei ole. Hän on takuulla... mutta hän on ollut kerta kaikkiaan niin väsynyt, ettei muista sitä. Sellaista sattuu, kyllä hän tietää. Hän löytää puoliksi juotuja mehulaseja eteisen piirongin päältä, kodinhoitohuo-

neesta pesukoneen päältä, hyllyltä vierashuoneen peilikaapin alta, ja hän tietää, että on takuulla kaatanut itselleen lasillisen ja juonut, muttei muista jälkeinpäin mitään. Keksipaketteja tyhjenee ja pahvipakkaukset jäävät tiskipöydälle roskiksen yläpuolelle. Mutta voivat ne Thomasinkin jäljiltä olla.

Kaikki vain valuu sen miehen käsistä, hän ajattelee, kun sillä on aina niin kiire.

Kerran hän keräsi kahden viikon ajalta kaikki roskat, jotka Thomas jätti jälkeensä. Tyhjät pahvitetrat ja säilyketölkit, käärepaperit ja räkäiset nenäliinatollot. Lavuaariin parranajon jäljiltä kertyneet karvat. Ruokapöydälle erivärisinä jähmeinä palloina jätetyt purukumit. Kaikki nämä uhrilahjat Thomasin kulutustottumusten jäljiltä Elina asetti lattialle sanomalehtipaperin päälle, ja kokoelma kasvoi päivä päivältä. Olihan se tavallaan tyhmää. Hän olisi saman tien voinut heittää roskat pois, kun oli kerran jo noukkinut ne. Mutta hän halusi osoittaa, että... niin, mitä hän oikein halusi osoittaa? Roskakorin paikan? Tokihan Thomas sen jo tiesi. Thomas osoitti sen selvästi kieltäytyessään mielenosoituksellisesti käyttämästä sitä. Thomas ei koskaan sanonut karttuvasta kokoelmasta mitään, tuskin vilkaisi siihen päinkään, ja lopulta Elina siivosi kasan pois, kun se oli alkanut haista.

Mutta nyt verhot on siis vedetty auki aamulla, kun Elina tulee alakertaan, eikä Thomas ole ollut kotona. Ulkona avautuva maisema. Pelto. Niin häikäisevän vihreä siitä uudesta ja valoisasta, joka hurjalla voimallaan murtaa maan kuohkean vastarinnan. Neonvihreä sänki vanhan miehen pääläella. Taivaan sininen kutsuhuuto. Valo uppoaa Elinaan kuin kirveenisku. Hän katsoo ympärilleen huoneessa, katsoo puolikuun muotoista terassia ja olohuonetta sen vieressä, ja sitten kauempana olevaa keittiötä, avaraa ja ilmavaa. Kaikki näyttää olevan juuri niin kuin hän on sen jättänyt. Niin, paitsi tietenkin verho. Hän istuu sohvalle jolla hän istui

edellisenä iltana ja tunnustelee kaikin voimin, aistit viritettyinä äärimmilleen niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Onko jokin oudosti? Tuntuuko jokin väärältä?

Ei, hän ajattelee hetken päästä ja silittää pinkeää pyöreää vatsaa kädellään.

Talo tuntuu autiolta, hiljaiselta. Se lepää, ja hän lepää tässä, sen sisällä.

Joka ilta hän vetää verhot eteen, ja joka aamu paistaa päivä taas sisään huoneeseen. Pelto levittäytyy tuonnemmas ja ei minnekään pilkaten häntä. Niin kuin se kutsuisi häntä juoksemaan, mutta hän tietää, ettei jaksaisi puoltaväliä pidemmälle ennen kuin jalat kävisivät veteliksi ja uppoaisivat kokkareiseen harmaaseen mullaan. Hän pysähtyisi henkiahieverissä huohottaen ja hänen olisi pakko kääntyä takaisin.

Päivisin hän ojentaa kädet eteensä, antaa valon liukua niiden yli, vertailee talvenvalkeana hohtavaa ihoaan siihen osaan käsi-
varsia, joka jää talon ihanaan, varjoisaan turvaan. Hän kääntelee käsiään, tutkii yläpuolen suonia, kämmenselkiä. Hänen äitinsä on aina hävennyt käsiään. Ne ovat suuret, muistuttavat pedon kynsiä, niissä on paksut suonet ja venyvä, roikkuva iho.

Isä rakastaa häntä sitä huolimatta. No. Hänellä ei kyllä koskaan ole ollut kovin hyvä maku, Elina ajattelee.

Kämmenet kaikkine viivoineen. Mitä voi ennustaa ihopoi-
muista, jotka muodostuvat jo sikiöpussissa? Jotka ovat silkka välttämättömyys, jotta pystymme avaamaan kätemme kunnolla ja puristamaan ne nyrkkiin? Voiko kukaan tosissaan uskoa, että ne voisivat kertoa jotakin elämästämme? Silti hän pelkää. Elämänviiva. Se on niin pitkä. Sydämen viiva on katkonainen ja silmukkainen kuin epäonnistunut virkkuutyö. Kuuluuko tuon elämänviivan tosiaan olla noin pitkä?

Jotkut ihmiset ovat vahinkoja jo ennen kuin aloittavat elämänsä. Niin kuin kirjailija Jörn Donnerin lapset, hänen omien sanojensa mukaan. Eivät kaikki, mutta osa heistä. Jörn Donner ei nuorena pitänyt kondomeista, ja siksi noita tolppalaukauksia löytyy muutama. He vaeltavat elämän halki ilman että heitä on oikeastaan koskaan tarkoitettu siihen olemassaoloon, jota he asuttavat ja johon he vaikuttavat. Heidän kumppaneistaan ei koskaan pitänyt tulla heidän kumppaneitaan, eikä heidän omia lapsiaan oikeastaan koskaan pitänyt olla olemassa. Ne, jotka rakastavat tällaisia vahinkoja, rakastavat tosiasiaassa pelkkää varomattomuuden hedelmää. Entä heidän äitinsä? Jotka rakastavat näitä vahinkoja? Joilla ei ole valinnanvaraa tai jotka eivät halua valita, koska vahinkojaan ei yksinkertaisesti voi päättää olla rakastamatta?

Sitä Elina miettii, kun hän avaa ulko-oven ja antaa valon tulla kasvoilleen. Hän on jättänyt aamun sanomalehden auki ruokapöydälle, laajan haastattelun Jörn Donnerin vahingoista, ja tietää ettei tuo mies ole mikään Jumala, sillä Jumala ei luo mitään vahingossa.

Lehti oli saanut hänet niin raivoihinsa, että hän on lähtenyt keittiöstä, velttona ja hartiat lysisssä ja inkivääriseen maku kitalekeä vasten kuin itsepäisenä muistutuksena siitä, millaisia vahinkoja elämässä oikeasti tapahtuu. Aamulla hän oli herännyt keltaiset verhot ympärilleen kietoutuneina ja sänky vierellään taas keran tyhjänä, ruumis ja pää painavina, mutta nyt pehmeät joustavat kumipohjat mittaavat asfalttia kiukkuisesti, ja tömähdykset kajahtavat koko rungossa. Hän kuohuu pitkin maantietä kuin kaleerilaiva, sodassa omia ajatuksiaan ja muiden ajatuksia vastaan. Hän ampuu muiden ajatukset alas omillaan, murskaa ne ja näkee niiden särkyvän ja tuhoutuvan, ja hän viuhtoo käsivarsiaan niin nopeasti ja kiivaasti, että tulee muutamassa minuutissa aivan hiestä märäksi.

Hän ei ole aikoihin käynyt kävelyllä, ja alun epämukavuuden ja fyysisten vastalauseiden jälkeen ruumiissa alkaa tuntua hyvältä. Nivelet ja lihakset lämpenevät ja pehmenevät kimmoisiksi. Ajatukset seuraavat perästä, luopuvat yksipuolisista sissisodistaan ja leijailevat ylöspäin kohti tiheitä tinapaperipilviä. Riittämättömyyden tunne, joka tavallisesti roikkuu hänen yllään painavina, sienimäisinä kerroksina, kuivuu ja rypistyy kokoon kuivaksi, ilmavaksi keveydeksi.

Mitä minä oikeastaan teen täällä? hän uskaltautuu ajattelemaan, muttei pysty määrittelemään kysymystä tarkemmin, ja se jää juuri niin suureksi ja kaikennieleväksi ja ratkaisemattomaksi kuin sen on tarkoituskin olla.

Sen sijaan hän saa hiertymän kengästään. Sitä hän ei ole osannut odottaa. Niinpä hän pysähtyy. Hän on kaukana pellon keskellä, sen halki kulkevalla maantiellä. Se tekee pitkän kaarteeseen Laitisten kohdalle ja ohi ja jatkaa samalla lailla, kunnes vastaan tulee metsä ja sen jälkeen se vie ison ruokakaupan ja sekatarvikauppojen luo, kunnes se ennen pitkää työntyy suoraan halki kirkonkylän ja sen, mitä joku hyvällä tahdolla ja erittäin suurella suopeudella varustettu voisi kutsua pikkukaupungiksi. Siellä asuvat hänen vanhempansa. Siellä hän itse on varttunut. Turvallisessa valkoisessa laatikossa, jota ympäröi pukevasti siistitty nurmikko. Opettajapariskunnan tyttärenä. Siitä ei ole hyvä turhia huudella maanviljelijäyhteisössä. Eihän sitä nyt halua luulla olevansa jotakin. Hän itse on kaikkein onneksi kouluttamaton. Hän tapasi Thomasin nuorena eikä ole sen koommin joutunut käymään töissä. Thomasilla on varaa, niin mies itse sanoo. Hänellä kyllä on varaa pitää vaimoa. Ja melkein kuin silkasta uhmakkuudesta Elina on samaa mieltä.

Elina katsoo ympärilleen vaaleanpunaisessa velourlenkki-asussaan, pelkkä piste, kastimerkki, neonvihreää peltoa vasten. Tien toisella puolella Laitisten talo. Näin pitkälle hän on siis tul-